

Grote commerciële bedrijven leiden de dans Roemeense varkenssector gaat door een dal

Tekst en beeld: Jef Verhaeren

De Roemeense varkensstapel omvat 4,71 miljoen varkens (2016). Dat is bijna 25 procent minder dan de Vlaamse varkensstapel en ruim 60 procent minder dan de Nederlandse. De laatste 20 jaar liep de Roemeense varkensstapel dan ook sterk terug, na een vrije val na 1989.

Naast de commerciële varkenshouderij worden ook nog eens talloze varkens gehouden en geslacht voor eigen gebruik. Dit aantal daalt echter sterk sinds 2010. Intussen groeit het aantal varkens in grootschalige, moderne – vaak niet-familiale – varkensbedrijven. De varkenssector, die 21 procent van de Roemeense landbouwproductiewaarde vertegenwoordigt, zit duidelijk niet in dezelfde opgaande lift als de Roemeense akkerbouw. Hij is integendeel verliesgevend. Uiteraard speelt de Russische ban Roemenië ook parten, evenals de Afrikaanse varkenspest. Toch is de varkensproductie nog de tweede belangrijkste dierlijke productie in Roemenië, na de melkveehouderij. Roemenië is echter in de eerste plaats een graanland (gelegen in de graanschuur van Europa). Vooral daardoor is de landbouw in Roemenië goed voor 4,8 procent van het bnp, het hoogste percentage in de EU.

Varkenscijfers in vrije val

Niet dat de Roemenen het vroeger beter hadden. Maar het is een feit dat sinds de val van het Ceaușescu-regime de Roemeense varkensstapel een haast vrije val beleefde. Tijdens de communistische periode had Roemenië een varkensstapel van 15 miljoen stuks. Niet alleen de eigen – beperkte – behoefte werd gedekt, maar er werd ook geëxporteerd. In 1990 waren er nog 12 miljoen varkens, in 2001 nog 4 miljoen. Dan ging het weer even opwaarts tot 6 miljoen varkens in 2006, maar het volgende decennium daalde de varkensstapel weer tot 4,71 miljoen varkens in 2016. Daarmee is Roemenië de 9e belangrijkste varkensproducerende lidstaat van de EU. Uiteraard kon de erfenis van de communistische economie, zoals in andere Oost-Europese landen, niet opboksen tegen de markteconomie, die het land vanaf 1989 overspoelde. De financiële crisis van 2008, die veel investeerders deed terugdeinzen, is dan weer niet vreemd aan de recente negatieve evolutie; evenals de varkenskoorts van 2013 en de Russische importban die erop volgde. Vandaag is Roemenië goed voor 2,9 procent van de EU-varkensproductie.

Kenmerkend voor Roemenië, zoals trouwens ook voor Bulgarije en sommige andere Balkan-landen, is dat nog heel wat varkens gehouden

Roemenië is in de eerste plaats een graanland (gelegen in de graanschuur van Europa).

worden voor eigen gebruik. In 2010 had nog 80 procent van de boerderijtjes één of twee varkens en 17,9 procent telde 3 tot 9 varkens. Slechts 413 bedrijven hadden meer dan 100 varkens. 40 procent van de Roemeense varkens werd gehouden op slechts 187 professionele varkensbedrijven. De verhouding van het aantal varkens, gehouden in commerciële bedrijven ten opzichte van die voor eigen gebruik, is intussen uiteraard geëvolueerd. Maar in 2014 werd toch nog ruim 21 procent van het varkensvlees, goed voor ruim 87.000 ton, gerealiseerd in private slachting.

De meeste commerciële varkensbedrijven werken met geïmporteerde rassen zoals Landras, Piétrain, Duroc en Large White. Maar er worden ook nog inheemse rassen gefokt zoals Mangalița, Bazna, Albul de Banat and Albul de Rușețu.

Ook het biggenproductiesegment is in Roemenië weinig ontwikkeld. Er

Ondanks de daling is de varkensproductie nog de tweede belangrijkste dierlijke productie in Roemenië.

Kenmerkend voor Roemenië is dat nog heel wat varkens gehouden worden voor eigen gebruik.

Roemeense landbouw in 't kort

Roemenië grenst aan de Zwarte Zee, Hongarije, Bulgarije, Servië, Oekraïne en Moldavië. Op een grondgebied van 238.391 km² heeft het een bevolking van 19,760 miljoen mensen, waarvan 10,7 miljoen (ofwel 53 procent) in landelijk gebied wonen (EU-gemiddelde is 19,3 procent).

De bevolking is Romaans (in het Romeinse Rijk heette het land Dacië) met onder meer Hongaarse en Duitse minderheden. In het land is er een grote verscheidenheid aan culturen en religies (vooral Roemeens-Orthodox, katholiek en protestants). Het landklimaat en de Karpaten, een bergketen die dwars door het land loopt, zorgen voor diversiteit in landschap en vruchtbaarheid. De Donau-delta en de haven van Constanza, vormen een belangrijke ruggengraat voor de economie en de landbouw. Destijds had Roemenië een communistisch regime dat een aparte plaats innam in het Oostblok. In 1989 werd aan dat regime op bloedige wijze een einde gemaakt en in 2007 werd Roemenië lid van de EU. Dat zorgde voor belangrijke economische en sociale veranderingen. Aanvankelijk werd er, mede wegens de landbouw mogelijkheden, veel geïnvesteerd vanuit het buitenland. Met de economische crisis vloeide dat kapitaal weer weg. Het bnp bedraagt vandaag 169,58 miljard euro, de werkloosheidsgraad is 5,9 procent en Roemenië heeft een negatief handelssaldo van 1,59 miljard euro. Vanaf 2011 was er weer economische groei, in 2012 zelfs 2 procent.

De landbouw, vooral de graanteelt, zit duidelijk in de lift, hoewel nog 3.347.070 van de 3.629.660 bedrijven (92,2 procent) kleiner zijn dan 5 ha; 84,6 procent van de bedrijven realiseren minder dan 4.000 euro terwijl 0,1 procent meer dan 250.000 euro realiseren (cijfers 2015). Die kleine bedrijven zijn meestal gemengd en hoofdzakelijk zelfvoorzienend. Ze vallen vaak door de mazen van de steun. Toch leveren ze een belangrijke bijdrage tot de instandhouding van het landschap en platteland. In totaal werken 2,1 miljoen mensen ofwel 25,6 procent van de actieve bevolking in de landbouw. In Roemenië is 14,6 miljoen ha landbouwareaal in gebruik, 9,4 miljoen ha (64 procent) daarvan voor akkerbouw. Granen, vooral maïs en tarwe, worden geteeld op 5,4 miljoen ha (57,2 procent) van het akkerbouwareaal. De grote akkerbouwbedrijven bevinden zich vooral in het zuiden, bij uitstek in de Donauvallei en -delta. De gewasproductiviteit is de laatste 20 jaar sterk gestegen. In 2007 bedroeg ze 1,643 ton/ha, in 2015 reeds 3,53 ton/ha. 32 procent van het landbouw-

areaal is weiland en grasland. De rest wordt gebruikt voor tuinbouw, zowel groenten, fruit als wijnbouw. Wat de dierlijke productie betreft is de rundveeteelt (vooral melkvee) het belangrijkste, gevolgd door de varkensproductie, pluimvee en schapen en geiten.

De productiewaarde van de landbouw bedroeg in 2015 13,466 miljard euro. De landbouw is verantwoordelijk voor 4,8 procent van het Roemeense bnp; dat is het hoogste percentage in de EU. Het EU-gemiddelde is 1,3 procent. Akkerbouw en tuinbouw waren samen goed voor een productiewaarde van 9,689 miljard euro (71 procent), de dierlijke productie voor 3,877 miljard (28,6 procent). Granen zorgden voor 32,5 procent van de gewasproductiewaarde, industriële gewassen voor 13,6 procent. Bij de dierlijke productie scoort melk het hoogst met 26,6 procent van de dierlijke productiewaarde, gevolgd door varkensvlees met 21 procent, eieren met 18,8 procent, pluimveevlees met 21 procent, rundsvlees met 7,2 procent en schapen en geiten met 5,2 procent. Met 1,95 miljoen ton zonnebloemzaad is Roemenië de grootste EU-producent. Voor maïs staat het met 10 miljoen ton op de 2e plaats, voor tarwe met 8,3 miljoen ton op de 5e plaats, voor sojabonen met 262.000 ton op de 3e plaats en voor koolzaad met 1,33 miljoen ton op de 4e plaats. De Roemeense veeteelt is goed voor 44.500 ton rundvlees en 949,5 miljoen liter melk en 337.000 ton varkensvlees (met 4,71 miljoen varkens), 431.000 ton pluimveevlees en 310.000 ton eieren. Verder zijn er 9,8 miljoen schapen en 1,4 miljoen geiten. Weliswaar is Roemenië de 7e exporteur van maïs ter wereld en de 9e exporteur van tarwe, toch heeft het land een licht negatief handelssaldo voor landbouw- en voedingsproducten. Het exporteerde in 2016 landbouw- en voedingsproducten voor 6,196 miljard euro maar moest voor 6,608 miljard landbouw- en voedingsproducten invoeren. De Roemeense zelfvoorzieningsgraad bedraagt dus 94 procent.

wordt vooral geïnvesteerd in vetmesting en de meeste geïntegreerde bedrijven produceren biggen voor de eigen vetmesting. De invoer van biggen voor de vleesproductie groeit de laatste jaren gestaag. Die komen

vooral uit Duitsland, Hongarije en Nederland. De invoer van biggen is goed voor 77 tot 88 procent van de invoer van levende varkens. Slechts 3 tot 6 procent van de invoer is bestemd voor de fokkerij.

Vandaag is Roemenië goed voor 2,9 procent van de EU-varkensproductie.

De meeste commerciële varkensbedrijven werken met geïmporteerde rassen zoals Landras, Piétrain, Duroc en Large White.

Er worden ook nog inheemse rassen gekweekt in Roemenië zoals Mangalitsa en andere.

Het biggenproductiesegment is in Roemenië weinig ontwikkeld.

Varkensvlees wordt in Roemenië erg gewaardeerd maar het verbruik ligt ver beneden het Europees gemiddelde.

Intussen groeit toch het aantal grote moderne varkensbedrijven, die vaak met buitenlandse investeringen tot stand gekomen zijn.

Handel en consumptie

Traditioneel is varkensvlees voor Roemenen het belangrijkste vlees in hun consumptiepatroon. Het is goed voor zowat de helft van hun vleesconsumptie. Varkensvlees wordt in Roemenië erg gewaardeerd voor zijn smaak en andere sensorische kwaliteiten. Maar vanwege de sociaal-economische achterstand ligt het vleesverbruik ver beneden het Europees gemiddelde. In 2014 verbruikten de Roemenen 29 kg varkensvlees per capita, tegenover 20,1 kg pluimveevlees en 5,6 kg rundsvlees. Roemenië is uiteraard helemaal niet zelfvoorzienend inzake varkensvlees. Vandaag wordt 70 procent van de Roemeense varkensconsumptie gedekt door import.

Sinds 1995 werd Roemenië dus steeds meer afhankelijk van import van vlees, vooral van pluimvee- en varkensvlees. Roemenië is de derde belangrijkste vleesinvoerder van de EU. De invoer van varkensvlees stijgt nog voortdurend. In 2014 steeg de import met 9,5 procent tegenover 2013 en in 2015 was dat al 11 procent. De Roemeense markt werd in feite ontworicht door de invoer tegen lage prijzen uit andere EU-lidstaten, zodat de Roemeense varkenshouders ook moeten verkopen bij lage prijzen. Tussen 2015 en 2016 steeg de import van varkensvlees in Roemenië met 46.000 ton en in 2015-2016 leed de Roemeense varkenshouderij een verlies van 75,8 miljoen euro.

Organisatie en concentratie

Er zijn twee belangrijke organisaties in de Roemeense varkenssector. De Roemeense Vereniging van Varkensproducenten (APCPR) werd opgericht in 1991 door 37 varkenshouders. Vandaag heeft de APCPR 118 leden, die samen jaarlijks goed zijn voor 80 procent van de slachtingen in officiële

slachthuizen. De leden zijn, naast de productie ook betrokken bij slacht- en verwerkingsactiviteiten, het wetenschappelijk onderzoek en de fokkerij. APCPR is ook stichtend lid van de PRO AGRO-federatie, de grootste landbouwwaardorganisatie van Roemenië en is actief lid van de EU-federatie van varkensproductie en slachterijen UECBV (Union Européenne du Commerce du Bétail et des Métiers de la Viande). Daarnaast is er ook de Rundvee-, Schaap- en Varkensfokkersvereniging (ACEBOP), die gesticht is in 2013. Ze verenigt een aantal van de belangrijkste Rundvee-, Schaap- en Varkensfokkers van Roemenië maar evengoed kleine en middelgrote bedrijven. Ook de ACEBOP is lid van de UECBV.

Intussen groeit het aantal grote moderne varkensbedrijven, die vaak met buitenlandse investeringen tot stand gekomen zijn. Crinsuin SA heeft een varkensbedrijf met 25.000 dieren vlakbij Constanta, Pigcom heeft een bedrijf met 24.000 varkens in Tulcea, Eurospatial heeft een bedrijf met 24.000 varkens in het zuidwesten van Roemenië, waar ook Porcellino Grasso een bedrijf met 23.500 varkens heeft. Europig heeft een bedrijf met 50.000 varkens bij Brasov in de Karpaten en heeft er ook een eigen veevoederfabriek. Nutrientul Group heeft 5 bedrijven met samen 42.000 varkens in Bihor (Noordwest-Roemenië). Het Nederlandse Nutricom heeft 4 bedrijven met in totaal 60.000 varkens in het zuiden van Roemenië. Het Deense Premium Porc heeft 6 varkensbedrijven met samen ongeveer 380.000 varkens en eigen voederproductie in zuidwest Roemenië en is nog volop aan het investeren.

Zit er dan eindelijk toch schot in de Roemeense varkenssector, zoals in zijn akkerbouw? ←